

קבלו כמה מהמדברים על דרגות בצבא וגושהלך נתן הסבר "מרכסיסטי" לדרגות - כסימן לקיום מעמדות... הסכחתי ש"הרוח" בחייל הוא גורם כביר, אבל לא יחיד, ובלי משטר צבאי ופיקוד ומשמעת אין צבא מוכשר לקרב ולעמוד בחוף אש. ליקויים בעחונים ובספרות וב/סידורים אחרים רעים דיים אבל לא יסכנו קיומנו, ליקוי בצבא עלול לעלות בעצם קיומנו. ודרגה הוא צורך משמעת ויעילות קרביה, אולם בדרך כלל הנוער בצבאנו הוא העממי ביותר בעולם.

נשאיתי עוד לשיחה עם כמה פלמחניקים ואחרי שתיים בלילה באתי הביתה.

27.11.48, שבת, כה' חשוון תש"ט.

כבוקר פגישת המטה עם מפקדי חזיתות וחטיבות. פונדק דורש תקן אחד - בגודל ובנשק - לכל חטיבה, אחרת אין היא מוכשרת לתפקידה. סבור שהגדוד המסייע עם נשק כבד לא הוכיח יעילותו. השריון מועיל - אבל הוא מעט. מציע 3 גדודים חיל רגלי כחטיבה. 2 יכנסו לקרב, אחד רזרבי. יחידת מרגמות לא מתאימה. גם נחום שפיגל דורש 3 גדודים רגליים לחטיבה, דרושה גם יחידה ממונעת של גיפים ומשוריינים, ביחוד אם צריך להחזיק בשטח כבוש. הדרכה עם מ"כ - צליחה להיות בגדוד, למעלה מזה לא כחטיבה ולא בחזית - אלא לאחד ארצי. יחידת המהנדסים קטנה מדי, דרושה לכל הפחות פלוגה. דרושה ע"י המטה יחידת תובלה. דרושים תותחים אנטי טנקים לגדודים. - 4 לכל גדוד.

מכסי כהן - נשק מסייע צריך להיות מינימום 120 מ"מ (מרגמה). בחי"ט וחי"ש אין הבדל - אצלו בכל אופן. תקן מטה החטיבה והגדוד טוב. לכמה עבודות אפשר להשתמש בשכויים - ולא חיילים. יש להגדיל מחלקת הסיורים. אינו סבור שהגדוד יכל לאטן מ"כ. כל בחי הספר צריכים להיות ארציים - אז יהיה צביון כללי לצבא. השרותים לא מבינים שהם צריכים לשרת חיל הרגלים, חיל הרגלים הוא החשוב ביותר, וסיבו האנשים צריכים ללכת אליו.

בני דונקלמן - גדוד רגלי אנשיו צריכים להיות בריאים ובמספר מספיק שיוכלו להלחם. יש בזכו רב אצלנו בכוח אדם. הדבר החשוב שנוצר זהו החזית. בלי כיוון של כל החטיבות

קשה לנצח. גדוד מסייע אינו אלא בזבז, מסקד הפלוגה הוא המפתח בקרב - אין לנו מ"מ מאומנים דייט. הנשק המסייע לחטיבה צריך להיות נשק כבד, לכל הפחות 120 מ"מ. חוסר רכב מספיק מפריע לנצל הנצחון שיש לנו - קשה להניע במהירות את חיל הרגלים לפי הצורך. ביחוד בחטיבה כמו שבע שיש לה שריון - אין הרגלים יכולים להדביק השריון מחוסר רכב. אין די מודיעין. מערבבים אצלנו סיור ומודיעין. לכל מסקד פלוגה דרוש קורפורל של מודיעין.

צבי גרמן - אין לו מה להגיד.

בנץ ברנשטיין - העיר הערות לא חשובות.

יחזקאל מנל - יש להפוך חי"מ לחי"ש. התקן של חי"מ לא הצדיק עצמו. המחוז צריך לעסוק רק בשרותים, צריכה להיות פלוגה מסייעת בתוך הגדוד, ולא גדוד מסייע בתוך חטיבה.

עקביא (חיסה) צהמחוז צריך להתעסק בשטח ולא בקו החזית. שמירה אפשר להטיל על עמ"ל. דרוש מטה עמ"ל מצורך למטה מחוז. יש מגמה בשרותים להתפצל ולהסתייג. יש שרות מודיעין, וש.מ. במחוז, ואין האחד רוצה לעשות עבודה השני כולם צריכים לעמוד לפקודת המחוז.

אורי שי אין לו מה להוסיף. גם לזאב גל אין מה להוסיף.

בן זיוו (אלכסנדרוני) - יש לו "לצער" חקן מלא. התקן מספק. יש להוריד עול התדרכה מהחטיבה. איסון זה דבר סטטי, החטיבה צריכה להיות ניידת, דרוש מכון סטטי ארצי. נשק מסייע הוא בזבז. יש לתת נשק זה לגדודים - לא דרוש גדוד מסייע נפרד, אלא אם יהיה נשק כבד - בשביל יחידה יותר גדולה (דיוויזיה). יש לקוי במודיעין. כל אחד עוסק במודיעין - כי הקצין לא מספיק.

בנימין גולדשטיין (תיכון) המחוז צריך ליחפך לחטיבה. אמנם תגיל יותר גבוה, אבל אם יאומנו - ילחמו, כי יש להם הפיקוד. לא דרוש גדוד מסייע, אלא נוסף לגדוד. המחוז צריך ליהפך עורף. ולעורף דרושות יחידות עמ"ל.

אלי פריץ - אין להוסיף.

פריץ עשה - בחטיבה דרושים 3 גדודים רגליים. הנשק המסייע עכשיו הוא נשק של חיל רגלים, ולא דרוש גדוד כזה. חטיבות מסוריינות צריכות לעמוד לרשות פיקוד ארצי - למבצעים גדולים. המחוז יש להפוך לחיל רגלים. יש להקים כוח אחד בשביל העורף. בנגל - מתאונן על יחס לא מספיק לחיל רגלים. אין לו אפילו צבע משלו, כאשר יש לח"ן, או לתותחנים. שולל הגדוד המסייע.

מולה כהן - דרושים 3 גדודים רגליים, בחטיבתו יש רק 2. הגדוד השלישי צריך להיות מסורין. יש להגדיל קלות התנועה, לשם כך, יש להעביר כמה תפקידים מהחטיבה לחזית. יש להוציא הדרכה ויחסים עם החטיבה. לחטיבה יש להשאיר רק לחימה. תרגול לחימה בחטיבה קורסים - לחזית או למוסד אחר.

הגדודים יותר מדי עצמאיים. השלטון - לחטיבה. יש להקים יחידות יותר גדולות מחטיבה. דרוש תמרון למעלה מחטיבה. יצחק רבין מסכים למולה. לחטיבה דרוש נשק אנטי טנקי. לכל יחידה פיקודית דרושה רזרבה. משה דיין - אין לו מה לומר.

מישאל שכסח - מצטרף לשוללי נשק מסייע, ודורש אף 3 גדודים לחטיבה. דרוש נשק אנטי טנקי ומרגמה של 120 מ"מ לחטיבה. למחוז אין לתת תפקיד של חטיבה ומשימות בעורף. אין צורך בשני סוגים חיל רגלים, זוהי מורשה של הגנה. חיל רגלים יש לבנות על אנשים בריאים בלבד. השרותים עודפים על הלוחמים. יש להוציא "רג" מהצבא - ויהיה צבא יותר יעיל ויותר זול. מחלקת הנדסה של 60 איש לא מספיקה לחטיבה. יש להפוך חזית ליחידה אורגנית (דיוויזיה). איש המחוז צריך לטפל בחיל מילואים. לכמה שרותים יש להשתמש באזרחים - חיל יותר יקר ואזרחי.

שרביט גם הוא דורש הפיכת חי"מ לחי"ש, לעמ"ל יש לחת מסגרת מספיקה. יש בעיה חמורה של חי"א - במחוז זה יש 35,000 חיילים, ויש בעיה של משמעת, דרוש "מפקד שטח", מפקד המחוז אינו מספיק.

ללוי יצחק ולדן לנר - אין מה להגיד.
 נחום שריג מצטרף לדברי יצחק (?) - להפוך החזית לגוף אורגני. לחטיבה דרושים 3 גדודים
 וגדוד מסייע - עם שריון, נשק אנטי טנקי.
 החטיבה צריכה לאמן הסוראי, סמלים - במסגרת חזית ולא במסגרת ארצית. הדרכה צריכה להיות
 במישה - מרכז ארצי יתן הדרכה דוגמטית. החטיבה - לא מספיקה ולכך החזית.
 שמעון אבירן - חטיבה היא יחידה לוחמת, ורק מה שנחוץ ללחימה ישאר בה. הדרכה או לחזית
 או למרכז ארצי. התקן בכללו מספיק (מלבד סיורים, טבחים) אבל השרותים אין להם עדיין
 האמצעים הדרושים במלואם (רכב ועוד). נשק מסייע אינו תחליף לתוחכים. למרגמות אין
 החמשה מספקת. לשריון בלי חיל רגלים אין ערך רב, נחוץ כוח ממונע ושריון. גדוד שאינו
 מלא אינו מסוגל לפעולה. כל יחידה שאינה מלאה אינו בה-קרב. מוטב לבטל יחידות - ובלבד
 שהייתה מלאה. מ"כ אינו יכול לקבל אימונו במסגרת גדוד. את המפקדים הנמוכים יש להביא
 לדרגת אימון עליונה. בעיה בעלי המקצוע נעשית חריפה. לפי שעה אולי תולית אימון בחטיבה,
 סחר - רק בחזית.

עמנואל נשרי - במטה מחוז חסרה חולית-בסחון, יש לחזק גם חולית המנהלה. יש מחסור בקצינים
 העוסקים בכספים. דרושה למחוז יחידה-גיידת - בשביל צרכי בסחון פנימיים של המחוז.
 לישראל לברטובסקי - אין מה להוסיף (מחוז הנגב).

אברהם נגב - המחוז צריך לספל בנקודות הישוב שיש להן חפקיד בחזית. היחה "עריקות"
 מהמשקים לצבא - מפני שלא הבינו חפקיד המשק. יש לברר איפה יהיו מחסני הנשק של גדודי
 עמ"ל. יש לשאוף לחיל רגלים אססססס אחיד.

לבני אדלמן אין מה להגיד.

אחרי הצהרים דיבר אשכול על המעמסה הכספית ודוחק כוח האדם ועל החכרה בחסכון.

לבסוף העירותי הערות לא-צבאיות:

1) בחירות לאסה"מ. זכות החייל כזכות האזרח - אבל הוא נתון למשמעת, ועל המפקדים להפנע
 מכל לחץ וכפייה גלויה או מוסווית. בצבא לא כמו בהגנה. יש שלוש דרגות של כפיפות:

החייל למפקד, שניהם לממשלה, שלושתם לחוק. החוק דורש חרות בחירה לחייל. אם יהיה צורך אשלח קצינים למסות החזיתות והחסיבות למנוע שימוש לרע.

(2) נאמר שהמלחמה היא המשך המדיניות באמצעים אחרים. זה לא תמיד נכון. מלחמתנו בראשית היתה התגוננות בפני נסיון של השמדתנו. ביסודה נשארה כזו עד היום, אולם החל מהפוגה ראשונה (11.6.48) יש בפעולתנו הצבאית מעין אקט פוליטי. זה נכון במידה מה לגבי מלחמה עשרת הימים, ועוד יותר לגבי מערכת הדרום ושטים שעות הגליל. היה צריך להתקיים דיון בעצרת על הנגב והגליל והיה צורך לשנות העובדות, למען שגורל הנגב והגליל לא יהיה חלוי אך ורק בדיונים אלה. והפעולה בנגב חייבה הפעולה בגליל, כי אם הנגב בידיו היתה סכנה פוליטית לגליל. יש עוד אובייקט: ירושלים פירושו המסדרון (לטרון ותחנת הרכבת ביחיר), שיך גראח וסביבות ירושלים מצפון ודרום - והעיר העתיקה. הגליל הוכרע בכוח הפעולה הצבאית, וכמעט נפתר גם מבחינה מדינית, בנגב יכריע המעמד הצבאי במידה רבה, אם כי אולי לא שלמה, גורל ירושלים העתיקה יוכרע לא בכוח צבאי, אלא בשיקולים פוליטיים-דתיים, ואם ינתן לנו לפעול בשטחים אחרים חלוי בהרבה נסיבות.

(3) דמות הצבא. מלחמה אינה פעולה פילנתרופית, אבל יש גם חוקי מלחמה, יש דברים אסורים גם בשעת מלחמה. עברו אצלנו על חוקים אלה - בשוד משתתפים גם האזרחים, חיילים אחראים על מעשי זוועה. על המפקדים מוטלת האחריות למעשים אלה, המכתימים את שמנו.

(4) קץ המלחמה, היהיה "קץ" - גם אם המלחמה תיגמר עכשיו? לא תהיה הפירה "ההפוגה"? ואם יכרת שלום - האם יש מלחמה שלא היה לפניו שלום? יש לראות לא החלטות וניירות אלא מציאות היסטורית. מהי מציאותנו: עמי ערב הוכו על ידינו. הישכחו זאת מהר? 700,000 איש הכו 30 מיליון. הישכחו עלבון זה? יש להניח שיש לחם רגש כבוד. נעשה מאמצי שלום - אבל לשלום דרושים שני צדדים. היש בטחון שלא ירצו להתנקס בנו? נכיר האמת: ניצחנו לא מפני שבאנו הוא עושה נפלאות, אלא שהצבא הערבי רקוב. המוכרה רקבון זה להחמיר? האם לא יחכן מוצטפה כמאל ערבי? המצב בעולם מגרה לנקם: יש שני גושים, יש חשש מלחמה עולמית, וזה מגרה כל מי שיש לו חוואנה. נידחק תמיד לכוח מגן מעולה ומובחר. אנו מתחזקים

עכשיו הצבא הגדול ביותר בעולם - בקנה המידה שלנו זהו צבא של 30 מיליון ברוסיה, 20 מיליון באמריקא, תקציבנו הצבאי הוא הגדול בעולם. הנוכל לשאת מעמסה כזו לאורך ימים? אולם מאידך גיסא - הנוכל להתקיים בלי כוח מגן גדול כזה? דילמה זו מטילה לחשוב אם אין למשטש הגבולים בין צבא ובין אזרחים, בין מגן ובין עבודה. ויש להתאים הטרות לשני התפקידים גם יחד: עם עובד לוחם, ז"א צבא-סבולה, אזור גבורה ועצמה מוסריה גם יחד.

יש לחשוב על דרך לקיים צבא כשר הקרב - עם כושר הבגין.

בערב שיחה עם גרינבוים. הוא רוצה להכשיר לחי. על עצמו - מוח בנו נשל ממנו החשק למלחמה מוליטית. הוא כודר. המרכז שלו - סיקולריזציה של המדינה. אין חומכים לו.

28.11.48, יום א' כו חשוון תש"ט. [הצבא הגדול של רוסיה]
שלמה מציין ניגודי חפיסה בינו ובין יגאל (ויעקב): בין צבא ובין פרטיזנים. נוטה לעזוב גם המטה וגם המיקוד ולקבל שליחות אחרת. יעצתיו לקבל הפיקוד והסברתי לו הסכנה במצב הקיים.
ביקרתי במתח.

- סעדתי עם העתונאים במועדונים.

- אה"צ ישיבת הממשלה.

- בערב בקונצרט לכבוד ברנשטיין העוזב הארץ ולכבוד 24 לנובמבר.